

РОЗДІЛ I

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

УДК 334.021:338.124.4

Кашуба Ярослав Миколайович,
д.е.н., голова Державної служби зайнятості,
керівник Центрального апарату

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ АКТИВНОСТІ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Стаття присвячена актуальній темі забезпечення підприємницької активності в умовах економічної нестабільності. Метою статті стало обґрунтування сучасних підходів до розвитку підприємницької активності в умовах економічної нестабільності в Україні. Дослідження здійснене на підставі даних офіційної статистики за допомогою конструктивно-розрахункового методу, відносних і середніх величин, графічного, порівняльного аналізу, розрахунку коефіцієнтів, монографічного, абстрактно-логічного методів тощо. У результаті проведення дослідження виявлено, що підприємницька активність в Україні знижується внаслідок недосконалості економічної політики попереднього періоду та соціально-політичних збурень сьогодення. Доведено, що у перспективі результатом згортання підприємницьких ініціатив може стати економічна стагнація, зростання рівня безробіття, зубожіння населення, скорочення фінансових можливостей держави, зниження конкурентних позицій вітчизняних товаровиробників на світових ринках тощо. В реалії-реалі це обумовить неспроможність нашої держави реалізувати намічені реформи, позначиться на національній безпеці та унеможливить опір негативним впливам зовнішнього середовища політичного, економічного, воєнного характеру тощо. Обґрунтовано, що нагального вирішення потребує проблема забезпечення підприємницької активності на засадах удосконалення державної політики, спрямованої на посилення національної безпеки, зростання зайнятості населення, зміцнення конкурентоспроможності економіки, збільшення фінансових доходів держави тощо. Доведено, що політика забезпечення підприємницької активності повинна реалізовуватися на засадах реалізації інвестиційно-інноваційних моделей розвитку й спрямовуватися на створення сприятливих правових, організаційних, економічних, фінансових, морально-психологічних умов функціонування господарюючих суб'єктів, поліпшення інвестиційного клімату, раціоналізацію використання ресурсів, стимулювання платоспроможного попиту населення, стимулювання приватної підприємницької ініціативи тощо. Наукова новизна дослідження полягає в удосконаленні підходів до запровадження економічної політики, спрямованої на забезпечення підприємницької активності в умовах економічної нестабільності, обґрунтуванні засад формування перспективних моделей та реалізації основних заходів щодо розвитку підприємництва на інвестиційно-інноваційних засадах. Практична значущість дослідження обумовлена можливістю використання в процесі формування державної економічної політики результатів аналізу динаміки дестабілізаційних процесів в економіці нашої держави, оцінки основних причин їх виникнення, визначення ключової ролі підприємницької активності у забезпеченні соціально-економічного розвитку національного господарства.

Ключові слова: підприємницька активність, підприємництво, економічний розвиток, економічна політика, економічна нестабільність.

ВСТУП

Постановка проблеми. Підприємництво як вільна, самостійна, ініціативна господарська діяльність у різних сферах виробництва, що здійснюється на власний ризик із метою досягнення економічних й соціальних результатів та одержання прибутку, є визначальним чинником ринкової економіки. Без

підприємництва ринок функціонувати не спроможний. Тому рівень і динаміка підприємницької активності є найважливішим індикатором поточного стану економіки та перспектив її розвитку, а отже має бути пріоритетним об'єктом державної економічної політики у ринкових умовах.

Нині для України забезпечення належного рівня підприємницької активності має особливе значення.

Адже держава змушена в короткі терміни вирішувати складні стратегічно важливі завдання, пов'язані з реформуванням системи державного управління і місцевого самоврядування, закріпленням вектору євроінтеграції на міжнародній арені, посиленням демократичних засад державотворення, розв'язанням оборонних, соціальних, економічних, демографічних проблем тощо. Вирішення означених завдань потребує значних фінансових ресурсів, джерелами яких мають бути не лише позики і кредити міжнародних організацій, допомога інших держав, кошти іноземних та внутрішніх інвесторів, засоби резервних фондів, а й перш за все частина доданої вартості, що вироблятиметься у результаті ритмічної і ефективної роботи національного господарства.

Поряд з тим, світовий досвід показує, що в країнах з високим рівнем підприємницької активності, де забезпечується достатня доходність населення, нагромаджується капітал, розвивається заможне суспільство гострота великої частки соціальних, демографічних, економічних, політичних й інших проблем знижується, а подеколи й взагалі зникає. Це дозволяє державі зосереджуватися на виконанні найбільш важливих функцій, раціонально розподіляти й ефективно використовувати державні ресурси. Саме тому забезпечення підприємницької активності в Україні в сучасних умовах має важливе стратегічне значення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Підприємницька активність стала предметом наукових досліджень ще на зорі розвитку економіки як науки і висвітлювалася у роботах А. Сміта, Д. Рікардо, У. Девонсона, К. Маркса, Ф. Енгельса, К. Жугляра, Д. Кітчина, М. Туган-Барановського, К. Менгера, Е. Бем-Бавека, Ф. Візера, А. Маршалла, Л. Мізеса, М. Ротбарда, Ф. Хайєка, Дж. Кейнса, Е. Хансена, Р. Харрода, Й. Шумпетера, Т. Веблена, Д. Коммонса, У. Мітчелла, Ч. Баллока, У. Персона, Р. Кобдена, Ф. Найта, М. Фрідмена, І. Адізеса, Л. Грейнера і багатьох інших.

Нині напрацювання класиків економічної думки знайшли своє продовження у дослідженнях чисельної когорти вітчизняних науковців. Серед яких виділяються роботи С. Жарая, що присвячені проблемам формування державної політики у сфері регулювання підприємницької активності [1], В. Мадзігона, спрямовані на удосконалення механізмів утворення та функціонування підприємницьких структур [2], І. Дегтярьової, що висвітлюють низку управлінських аспектів підприємництва [3], працю колективу авторів на чолі з К. Альбаглі, в якій розкрито засади трансформації стратегічних підходів здійснення підприємництва в умовах глобалізації та розвитку інноваційних, інтеграційних та екологозахисних процесів в економіці [4], й інші.

У чисельних наукових публікаціях наголошується на тому, що підприємницька активність чутлива до будь-яких соціально-економічних, політичних, природно-кліматичних, правових, техногенних й інших потрясінь та жваво реагує на виникнення і поширення кризових явищ. Тому окремі дослідження, зокрема Г. Ф. Толмачової та О. С. Квілінського [5], К. В. Петренко [6],

Г. В. Блакити [7] й інших присвячені проблемам розвитку підприємництва в умовах впливу дестабілізаційних процесів.

Водночас, публікації, в яких висвітлені особливості підприємницької активності в умовах економічної нестабільності залишаються поодинокими, а питання стимулювання її розвитку недостатньо вивчені. Це обумовлює потребу поглиблених досліджень проблем розвитку підприємницької ініціативи в національному господарстві України з урахуванням впливу сучасних процесів політичного та соціально-економічного характеру.

Дослідження здійснювалося на підставі даних Державної служби статистики України [8] за допомогою конструктивно-розрахункового методу, відносних і середніх величин, графічного, порівняльного аналізу, розрахунку коефіцієнтів, монографічного, абстрактно-логічного методів тощо.

Мета статті (постановка завдання). Виходячи з викладеного метою дослідження є обґрунтування сучасних підходів до розвитку підприємницької активності в умовах економічної нестабільності.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Розвиток підприємництва в Україні нині ускладнений впливом економічної нестабільності, що є результатом дії цілої сукупності чинників: остаточно неподоланими наслідками кризи 2008-2009 рр., недосконалістю економічної політики 2010-2013 рр., соціально-політичними збуреннями й воєнним конфліктом 2014-2015 рр. тощо.

Так, після фінансово-економічної кризи 2008-2009 рр. в національному господарстві України відбулася відносна стабілізація, спостерігалися позитивні зрушення в окремих сферах економіки. Зокрема, за даними Державної служби статистики України [8] у 2010 р. порівняно з попереднім роком на 11,0% зросло виробництво промислової продукції, на 6,4% – вантажооборот, на 7,6% – оборот роздрібно торгівлі, на 29,8% – експорт товарів тощо. У 2011 р. зростання цих показників склало відповідно 7,3%; 5,7%; 14,7%; 34,3%, збільшилися також обсяги виробництва продукції сільського господарства (на 17,5%) та будівництва (на 11,1%).

Водночас, стійку тенденцію зростання в національному господарстві так і не було забезпечено, показники соціально-економічного розвитку здебільшого не досягли ані рівня передкризового періоду, ані навіть рівня 2008 р. Як свідчать дані табл. 1, уже в 2011 р. тренд економічного пожвавлення було перервано, стагнаційні процеси посилювалися.

Упродовж 2011-2013 рр. у середньому на 6,8% щорічно скорочувалася чисельність господарюючих суб'єктів, на 3,33% – чисельність зайнятих працівників. Відбулося різке погіршення фінансового результату діяльності господарюючих суб'єктів до оподаткування, зокрема у 2012 р. він скоротився порівняно з попереднім роком більш, ніж на 20 млрд. грн., а у 2013 р. – майже на 73 млрд. грн. У ці ж періоди скорочення чистого прибутку господарюючих суб'єктів перевищило відповідно 32 та 57 млрд. грн.,

що в решті решт призвело до 22,8 млрд. грн. збитку від діяльності підприємств у 2013 р. Обсяги інвестицій вирізнялися значною варіативністю в динаміці, що не дозволило технічно переоснастити виробництво й призвело до поглиблення рівня зношеності основного капіталу.

У 2014 р. подальше погіршення індексів економічної динаміки в Україні набуло загрозливих форм. Так, за даними Державної служби статистики [8] порівняно з 2013 р. індекси промислової продукції склали 89,3%, будівельної продукції – 78,3%, вантажообороту 89,2%, пасажирообороту – 88,3%, обороту роздрібною торгівлі – 91,4%. Внутрішня нестабільність відбилася на зовнішньоекономічній діяльності, експорт товарів скоротився на 11,3%, а імпорт – на 27,6%. Негативного імпульсу до посилення дестабілізаційних процесів додала інфляцій – індекс цін виробників промислової продукції у 2014 р. порівняно з попереднім роком перевищив 131,8%, а

споживчих цін сягнув 124,9%. У результаті темп зростання безробіття у грудні 2014 р. порівняно з груднем 2013 р. склав 109,2%, а заборгованості з виплати заробітної плати – сягнув 323,6%. І це в умовах, коли реальна заробітна плата 2014 р. склала лише 93,5% від рівня 2013 р.

Стагнаційні процеси продовжуються і у першому кварталі 2015 р. Найбільш наочним виразником цього є індикатори ділової упевненості, які визначають за результатами опитування вибіркової сукупності підприємств різних сфер економічної діяльності [8]. Як показано на рис. 1, підприємці в усіх галузях перебувають в стані очікувань економічного спаду. Проте, якщо в промисловості і торгівлі його прогнозують на рівні 10-12 %, то у сфері послуг – 36%, а в будівництві відповідно – 43%. Подібні очікування характерні для підприємницьких структур в сільському господарстві та на транспорті.

Таблиця 1

Основні показники функціонування економіки України*

Показники	Роки				Середньо-річний темп зміни, %	2013 р. до попереднього, +,-
	2010	2011	2012	2013		
Індекси фізичного обсягу ВВП, % до попереднього року	104,1	105,5	100,2	100,0	+2,45	-0,2
Кількість суб'єктів господарювання** : - всього, тис. одиниць	2183,9	1701,6	1600,1	1722,1	-6,81	+122,0
- з розрахунку на 10 тис. наявного населення, одиниць	477	372	351	378	-6,66	+27
Чисельність зайнятих працівників, тис. осіб**	10772,7	10164,5	9957,6	9729,1	-3,33	-228,5
Чисельність найманих працівників, тис. осіб**	8845,8	8757,9	8620,3	8279,4	-2,17	-340,9
Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг), млрд. грн. ²	3596,6	4202,5	4459,8	4334,5	+6,72	-125,3
Фінансовий результат діяльності господарюючих суб'єктів до оподаткування, млн. грн.	58334,0	122210,0	101884,7	29283,2	+7,20	-72601,5
Чистий прибуток (збиток), млн. грн.	13906,1	67797,9	35067,3	-22839,7	+58,04	-57907
Усереднений рівень рентабельності підприємств в економіці, %	4,0	5,9	5,0	3,9	+3,42	-1,1
Частка прибуткових підприємств в економіці, %	59,0	65,1	64,5	65,9	+3,86	+1,4
Капітальні інвестиції в економіку, млн. грн.	189060,6	259932,3	293691,9	267728,0	+13,88	-25963,9
Рівень придатності основних засобів	25,1	24,1	23,3	22,7	-3,29	-0,6

* на основі даних Державної служби статистики України та Державної фіскальної служби України [8];

** дані наведено без банків та бюджетних установ.

Загалом динаміка зниження підприємницької активності упродовж останніх років, а також виявлені негативні очікування підприємців, свідчать про посилення економічної депресії та дозволяють припустити, що у найближчій перспективі відбудеться скорочення обсягів діяльності в усіх сферах економіки, зросте число безробітних, посиляться інфляційні

процеси, погіршаться конкурентні позиції вітчизняних товаровиробників, знизяться фінансові доходи державного бюджету тощо. Тому необхідно удосконалити сучасні засади реалізації економічної політики у сфері забезпечення підприємницької активності.

Зважаючи на необхідність закріплення вектору

європейської інтеграції, а також ефективні результати стимулювання підприємницької ініціативи в країнах ЄС, в основу національної політики розвитку підприємницької активності доцільно покласти європейський досвід, зокрема й використаний при формуванні стратегії розвитку ЄС «Європа – 2020».

Основними задачами держави, які мають вирішуватися через забезпечення підприємницької активності в Україні, мають стати:

- 1) підвищення рівня національної безпеки держави, у тому числі у розрізі енергетичної, продовольчої, фінансової безпеки;
- 2) зростання рівня зайнятості населення, доходів громадян та, як наслідок, поліпшення добробуту і рівня життя в країні;

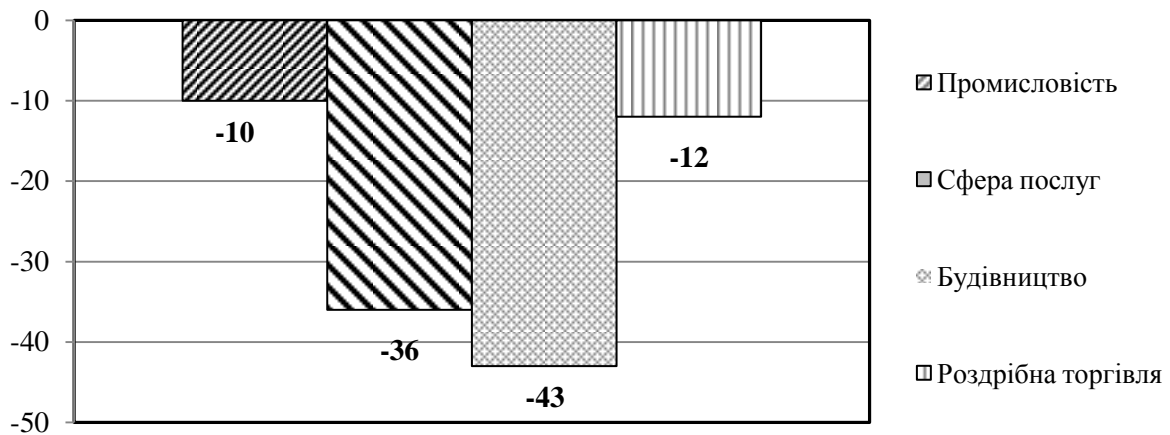

Рис. 1. Індикатори ділової впевненості в окремих сферах економічної діяльності у I кварталі 2015 р., % [8]

Основними напрямами підвищення підприємницької активності є:

- створення сприятливих правових, організаційних, економічних, фінансових, морально-психологічних та інших умов для стабільного і ефективного функціонування господарюючих суб'єктів;
- створення сприятливих умов для залучення вітчизняних й іноземних інвесторів у розвиток виробничих потужностей та інфраструктури;
- впровадження спрощених процедур отримання документів дозвільного характеру, а також подання звітності за принципом організаційної єдності;
- забезпечення найбільш сприятливих умов розвитку виробництва, ринкових відносин, раціонального використання ресурсів;
- стимулювання платоспроможного попиту населення як основної рушійної сили розвитку підприємництва;
- спрощення доступу до фінансових та інших видів ресурсів підприємницької діяльності;
- забезпечення прав власності та повноцінного захисту прав суб'єктів підприємницької діяльності;
- підтримання молодіжних ініціатив з розробки перспективних бізнес-ідей для створення інноваційного бізнесу;
- розширення інструментарію комерціалізації інноваційних ідей і розробок;
- удосконалення засад організації підготовки,

3) забезпечення інноваційних засад розвитку вітчизняної економіки;

4) посилення конкурентних позицій вітчизняних товаровиробників на українському та світових ринках;

5) збільшення доходів бюджету та посилення фінансових можливостей держави.

Обов'язковою умовою політики забезпечення підприємницької активності має стати її інноваційно-інвестиційна спрямованість. Задля цього необхідно на державному рівні підтримувати наявні науково-дослідні потужності, розвивати людський потенціал досліджень, стимулювати творчі наукові розвідки й наукову кооперацію.

перепідготовки, підвищення кваліфікації кадрів для суб'єктів підприємницької діяльності;

- підвищення рівня підприємницької активності та стимулювання приватної підприємницької ініціативи населення, у тому числі через програми державної служби зайнятості;
- підвищення підприємницької культури населення тощо.

Реалізація визначених підходів сприятиме забезпеченню підприємницької активності в економіці України й сприятиме стабілізації та розвитку конкурентного національного господарства.

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Підприємницька активність в Україні знижується внаслідок недосконалості економічної політики попереднього періоду та соціально-політичних збурень сьогодення. У перспективі результатом згортання підприємницьких ініціатив може стати економічна стагнація, зростання рівня безробіття, зубожіння населення, скорочення фінансових можливостей держави, зниження конкурентних позицій вітчизняних товаровиробників на світових ринках тощо. В решті решт це обумовить неспроможність нашої держави реалізувати намічені реформи, позначиться на національній безпеці та унеможливить опір негативним впливам зовнішнього

середовища політичного, економічного, військового характеру тощо. Тому нагального вирішення потребує проблема забезпечення підприємницької активності на засадах удосконалення державної політики, спрямованої на посилення національної безпеки, зростання зайнятості населення, зміцнення конкурентоспроможності економіки, збільшення фінансових доходів держави тощо. Політика забезпечення підприємницької активності повинна

реалізуватися на засадах реалізації інвестиційно-інноваційних моделей розвитку.

Перспективи подальших наукових розвідок у даному напрямку полягають в необхідності наукового обґрунтування підходів до подальшого удосконалення державної економічної політики у сфері стимулювання розвитку підприємництва та мотивації підприємницької ініціативи населення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Жарая С. Б. Підприємницька активність та тенденції державного впливу на розвиток малого бізнесу [Електронний ресурс] / С. Б. Жарая // Державне управління: теорія та практика. – 2012. – № 2. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Dutp_2012_2_15.pdf.
2. Мадзігон В. Підприємництво та підприємство, вибір підприємницької ідеї та реєстрація підприємства / В. Мадзігон // Молодь і ринок. – 2013. – № 6. – С. 33-38.
3. Дегтярьова І. О. Підприємництво як складова конкурентоспроможності регіону: управлінський аспект / І. О. Дегтярьова // Актуальні проблеми державного управління. – 2009. – № 2. – С. 147-156.
4. Альбаглі К. Підприємництво. Ретроспектива викликів, розпізнавання нових цілей / К. Альбаглі, Т. Ю. Годованець, С. О. Степанчук // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2013. – № 1. – С. 31-36.
5. Толмачова Г. Ф. Мале підприємництво в умовах кризи: аналіз розвитку і проблем / Г. Ф. Толмачова, О. С. Квілінський // Управління економікою: теорія та практика. – 2013. – С. 131-148.
6. Петренко К. В. Соціальне підприємництво як фактор розвитку депресивної території / К. В. Петренко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2011. – № 10. – С. 189-192.
7. Блакита Г. В. Економічна нестабільність та фінансова стратегія торговельних підприємств: характер впливу і форми реагування [Електронний ресурс] / Г. В. Блакита // Економіка. Управління. Інновації. – 2010. – № 2. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/eui_2010_2_5.pdf.
8. Статистична інформація / Економічна статистика [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

Кашуба Ярослав Николаевич

ОБЕСПЕЧЕНИЯ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ АКТИВНОСТИ В УСЛОВИЯХ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ НЕСТАБИЛЬНОСТИ

Статья посвящена актуальной теме обеспечения предпринимательской активности в условиях экономической нестабильности. Целью статьи стало обоснование современных подходов к развитию предпринимательской активности в условиях экономической нестабильности в Украине. Исследование осуществлено на основании данных официальной статистики с помощью конструктивно-расчетного метода, относительных и средних величин, графического, сравнительного анализа, расчета коэффициентов, монографического, абстрактно-логического методов. В результате проведенного исследования выявлено, что предпринимательская активность в Украине снижается вследствие несовершенства экономической политики предыдущего периода и сегодняшних социально-политических процессов. Доказано, что в перспективе результатом свертывания предпринимательских инициатив может стать экономическая стагнация, рост уровня безработицы, обнищание населения, сокращение финансовых возможностей государства, снижение конкурентных позиций отечественных товаропроизводителей на мировых рынках и тому подобное. В конечном итоге это обусловит несостоятельность нашего государства в отношении реализации намеченных реформ, скажется на национальной безопасности и исключит сопротивление негативным воздействиям внешней среды политического, экономического, военного характера. Обосновано, что неотложного решения требует проблема обеспечения предпринимательской активности на основе совершенствования государственной политики, направленной на усиление национальной безопасности, роста занятости населения, укрепление конкурентоспособности экономики, увеличение финансовых доходов государства. Доказано, что политика обеспечения предпринимательской активности должна реализовываться на основе инвестиционно-инновационных моделей развития и включать создание благоприятных правовых, организационных, экономических, финансовых, морально-психологических условий функционирования хозяйствующих субъектов, улучшение инвестиционного климата, рационализацию использования ресурсов, повышенный платежеспособного спроса населения, стимулирование частной предпринимательской инициативы. Научная новизна исследования заключается в совершенствовании основ внедрения экономической политики, направленной на обеспечение предпринимательской активности в условиях экономической нестабильности, обосновании подходов к формированию перспективных моделей и реализации основных мероприятий по развитию предпринимательства на инвестиционно-инновационной основе. Практическая значимость исследования обусловлена возможностью использования в процессе формирования государственной экономической политики результатов анализа динамики дестабилизирующих процессов в экономике нашего государства, оценки основных причин их

возникновения, определения ключевой роли предпринимательской активности в обеспечении социально-экономического развития национального хозяйства.

Ключевые слова: предпринимательская активность, предпринимательство, экономическое развитие, экономическая политика, экономическая нестабильность.

Kashuba Y.

ENSURING BUSINESS ACTIVITY IN THE CONDITIONS OF ECONOMIC INSTABILITY

The important issue of ensuring business activity in the conditions of economic instability has been considered in the article. The aim of the article is to justify modern approaches to the development of business activity in the conditions of economic instability in Ukraine. The research has been carried out on the basis of official statistics using the design calculation method; the relative and average values, graphic, comparative analysis; calculation of ratios; monographic, abstract-logical methods, etc. As a result of the study it has been found that business activity in Ukraine is decreasing due to the ineffective economic policy in the previous period, and present-day social and political disturbances. It has been proved that downsized business initiatives may result in future economic stagnation, increased unemployment rate, poverty of residents, reduced financial capacity of the state, reduced competitiveness of national producers in world markets, etc. Finally, it will result in the failure of this country to implement the planned reforms, affect the national security, and it will make it impossible to resist negative external political, economic, military and other effects. It has been justified that ensuring business activity requires urgent solution on the basis of improving public policies aimed at enhancing national security, increasing employment rate, strengthening economic competitiveness, gain state financial revenues etc. It has been proved that the policy of ensuring business activity should be implemented through investment and innovation development patterns and be aimed at creating favorable legal, organizational, economic, financial, moral and psychological conditions for businesses entities, improvement of the investment environment, efficient use of resources, promotion of effective demand, stimulating private business initiative etc. The scientific novelty of the study is to improve approaches to implementing economic policies aimed at supporting business activity in the conditions of economic instability, to justify principles for designing advanced patterns and implementation of key measures to develop business on investment and innovation principles. The practical significance of the study is determined by the possibility in forming the government economic policies to use the results of the analysis of the dynamics of destabilizing processes in the economy of this country, estimation of the major reasons of their occurrence, defining the key role of business activity in ensuring social and economic development of the national economy.

Keywords: business activity, business, economic development, economic policy, economic instability.

Одержано 04.04.2015 р.

УДК 620.9

Клопов Іван Олександрович,
к.е.н., доц., доцент кафедри інформаційних технологій
та економічної безпеки бізнесу,
Запорізька державна інженерна академія

ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ВІДНОВЛЮВАЛЬНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ

У статті визначено передумови розвитку відновлюваних джерел енергії. Узагальнені тенденції розвитку сфери альтернативної енергетики в Україні. Розроблені рекомендації щодо вдосконалення регулюючої функції держави в цій галузі. Метою дослідження є визначення передумов розвитку відновлювальних джерел енергії, узагальнення тенденцій розвитку сфери альтернативної енергетики в Україні й розробка рекомендацій щодо удосконалення регулюючої функції держави у цій галузі. У статті виявлено передумови, проблеми та тенденції розвитку альтернативної енергетики і враховано їх при обґрунтуванні напрямів удосконалення ланок і елементів механізму формування стратегії стабілізації та розвитку господарюючих суб'єктів цієї сфери діяльності та галузі загалом. Теоретичною і методологічною основою дослідження стали положення класиків економічної науки, роботи провідних вітчизняних і зарубіжних учених. Вірогідність і обґрунтованість одержаних результатів обумовлено використанням загальнонаукових методів пізнання, зокрема, системного аналізу та синтезу. Наукова новизна полягає в комплексному і системному, теоретичному й прикладному дослідженні передумов, проблем і тенденцій розвитку сучасного стану альтернативної енергетики. Практичне значення дослідження полягає у розробці рекомендацій щодо удосконалення регулюючої функції держави в галузі альтернативної енергетики. Широкомасштабне впровадження виробництва енергії з нетрадиційних відновлюваних джерел в Україні дозволить зробити суттєвий крок у зменшенні енергетичної залежності країни, охороні довкілля та створенні умов для входження країни до європейської спільноти.

Ключові слова: альтернативна енергетика, енергоресурси, відновлювальні джерела, біоенергія, сонячна енергія, геотермальна енергія, гідроенергія.